

ÚJ NEVEK ÉS ÚJ ALAKOK A MIOCÉN PUHATESTŰEK KÖZT

III. RÉSZ

Dr. STRAUSZ LÁSZLÓ

(XIX—XX. táblával)

Összefoglalás: A szerző a *Gibbula pseudoaraonis* nov. sp., *Nerita undata pseudoplicata* nov. var., *Solarium simplex szobiense* nov. var., *Solarium soproniense* Roth L., *Fusus prevosti szobiensis* nov. var., *Litulus (Neolitulus) danubicus* nov. nom., *Clavatulula schreibersi szokoltyensis* nov. var. leírásait adja dolgozatában.

Gibbula pseudoaraonis nov. sp. XIX. tábla, 1, 2, 4. ábra. (monotypus; loc. typ.: Várpalota; strat. typ.: Szabó-bánya, alsótörtónai vagy felsőhelvéciai homok; deriv. nom.: aronis, hasonló alakú faj neve). Fél cm-nél kevéssel nagyobb, szélessége alig nagyobb a magasságánál. Spirája elég szabályos alacsony kúp alakú, derékszögnél alig kisebb bűbszöggel; az utolsó kanyarulat hirtelenül, de gyenge szöglettel fordul át a bázisra, a bázisrész igen alacsony kúpszerű. A spira és a szájnnyílás egyenlő magasságúak. Kanyarulatának oldalvonala alig domború, fent azonban kissé lépcsőzöttek. Díszítése a kezdőkanyarulattól lefelé fokozatosan erősödik. Az első kanyarulat sima (és még elég erősen domború), a másodikon két alig csomózott spirális él húzódik, a harmadikon három spirális él van gyenge csomózással, majd négyre szaporodik a spirális sorok száma s csomózásuk erősödik. Az utolsó kanyarulatban hat spirális csomósor húzódik az oldalvonal megtörése feletti részen, erős, egyenletes gyöngyözésű csomókkal, a csomók axiálisan nem rendezettek, a csomók száma a legfelső spirális sorban a legkisebb, lefelé következő sorokban kevéssel nő számuk. Az oldalvonal megtörése körül alig csomózott spirális él húzódik, majd a bázison lefelé (a köldök felé) egyre vastagabb csomózatlan spirális bordák következnek, kilenc borda.

Sacco-nál a *Gibbula* nemzetségbe, *Phorculellus* alnemzetségbe sorolt *Ph. mutinocinctus* Sacco [1896. Moll. Tert. Piem. vol. 21, p. 36, tab. 4, fig. 10] eléggé hasonló termetű, utolsó kanyarulatának szöglete erősebb, spirális sorainak száma kisebb. A „*Magulus*” *ardens* Salis alakkörében is vannak kissé közeledő változatok, pl. *M. ardens elatastensis* Sacco [1896 I. c. p. 34, tab. 4, fog. 1.]. Esetleg a várpalotai alak is változatként kapcsolható a *Gibbula ardens* Salis fajhoz, — ez még bizonyításra szorulna. — Ellenben meglepő a termet és díszítés egyezése a *Clanculus aronis tuberculatus* Eichwald („*Monodonta aronis* Basterot” néven gyakrabban szereplő) fajéval; összetévesztést azonban valószínűtlenné teszi a szájnnyílásaiknak lényegesen eltérő jellege (*Gibbula*: a belső ajak keskeny, legfeljebb egy gyenge foggal; *Clanculus*: a belső ajak széles, mind belső, mind a külső szájperemen fogak).

Egyetlen példánya Várpalotáról való, a M. Földtani Intézet gyűjteményében található.

Nerita undata pseudoplicata nov. var. XIX. tábla, 3 ábra. (monotypus; loc. typ.: Várpalota; strat. typ.: Szabó-bánya, alsótörtónai vagy felsőhelvéciai homok; deriv. nom.: plicata, hasonló alakú faj neve). Magassága 17 mm, szélessége 19 mm,

legnagyobb mérete (szájnnyílással szembe nézve bal-felülről jobbra le, keresztben) 20,5 mm. A spira 5 mm magas, a kanyarulatok domborúak eléggé feltűnő varrattal. A disztítés erős spirális bordázás, az utolsó kanyarulatán 18 magas, tompahatú borda, valamivel keskenyebb közökkel. A növedékvonalak erősek s kissé érdessé teszik a bordák hátát és az árkokat is. A szájnnyílás síkja kb 30 fokkal fent-előredűlő, a szájnnyílás méretei a saját síkjában (nem axiális vetületben) mérve: külső szélessége 13 mm, a belső beszűkülésnél 5 mm széles és 3 mm magas, külső magassága 13 mm; a belső ajak szélessége 6—8 mm. A belső ajak előre majdnem egyenes határu (nem előre kerekített), egész felületén jobb-felülről balra-lefelé sűrű, erős, szabálytalan ráncolódás húzódik, belső szegélyén 4 fog van: a felső a legszélesebb, azután két keskeny-éles, alul egy gyengébb, tompább fogacska. A külső szájrerem kívül éles, gyengén fűrészelt a spirális bordázásnak megfelelően; belső vastagodásának belső határán legfelül egy gyenge fog után következik egy erősebb (de ez is csak 1 mm széles és magas); utána 16 gyenge fogacska következik, kb. egyenletes elosztásban.

A szájnnyílásnak ilyen részletes leírására azért volt szükség, mert a ma élő *Nerita (Ritena) plicata* Linné 1858 fajtól csupán a szájnnyílás belsejének jellegeiben tér el alakunk, de ebben lényegesen, más alnemzetségbe (a *Nerita* sensu stricto alnemzetségbe) tartozik; egyébként termetük és disztítésük egészen hasonló. A *Nerita (Ritena) plicata* L. külső szájreremének belső vastagodásán fent és lent van egy-egy vastag, erősen kiduzzadó főfog, köztük pedig kevés (rendesen 4—8) keskeny, éles, lécszerű fog — ez a *Ritena Gray* 1858 alnemzetség lényeges ismertetőjele — van. Egyébként a *N. plicata* belső ajkának belső szélén is valamivel erősebbek a fogak, mint a most leírt miocén fajén. Eltérése a *Nerita undata* Linné 1758 [Syst. Naturae X. edit., p. 779], fajtól és annak „*quadricolor* Gmelin 1790” [Linné, Syst. Nat. XIII. edit., p. 3684] változatától igen csekély, csak bordáinak száma kisebb 5—10-zel. — A *N. undata* L. ma DK-Ázsia partjain, a *N. undata quadricolor* Gmelin a Vörös-tengerben és az Indiai-óceánban él. Mediterrán faunánk rokonsága ezen tengerek mai állatvilágával régóta ismeretes.

(A fentebb említett nem rokon, de hasonló termetű és disztítésű *Nerita (Ritena) plicata* L. faj néhány citátuma: Linné 1758, Syst. Naturae X. edit. p. 779; Tryon, Manuel of Conchology, Gastropoda vol. 10, p. 27. tab. 5. fig. 81—83; Wenz, Gastropoda in Schindewolf, Handb.d. Paläozool. vol. 6, p. 420, fig. 1023).

A *Nerita undata pseudoplicata* nov. var. egyetlen példánya a M. Áll. Földtani Intézet gyűjteményében található M. 10 sorszám alatt.

Solarium simplex sobziense nov. var. XIX. tábla, 4, 5 ábra. (monotypus; loc. typ.: Szob; strat. typ.: tortonien; deriv. nom.: Szob lelőhely). Abban tér el a *Solarium simplex Brown* faj típusától, hogy kanyarulatainak felső oldalán a peremi zsinóron belül először egy elég erős, majd két gyengébb, széles spirális zsinór következik, végül a belső (felső) varrat mellett még egy igen keskeny, de az előbbi kettőnél valamivel jobban kiemelkedő zsinór; az öt spirális zsinór közt és a legfelsőn belül is a varratnál igen gyenge árokvonalak láthatók. Átmérője 9 mm, magassága 4 mm, 4 kanyarulatból áll.

Példányunk Szobról, a Koliba-árokából származik, régi gyűjtésből; a M. Áll. Földtani Intézet gyűjteményében van, M. 8. sorszám alatt.

Solarium sopromiense Roth L., in coll. sp. XX. tábla, 1, 3, 4. ábra. (monotypus; loc. typ.: Sopron; strat. typ.: tortonien; deriv. nom.: Sopron, lelőhely). 23 mm átmérőjű, 10 mm magas; szájnnyílása 8 mm széles, 7 mm magas. Spirája alacsony, egyenes oldalvonalú, az utolsó kanyarulat oldalvonalja a bázison erősen domború. Köldöke tág és mély, átmérője kb. az egész házának harmada. Az utolsó kanyarulat peremén elég vastag

spirális zsinór húzódik, a felső oldalon befelé mellette mély és széles árokvonal következik, majd egy spirális csomósor, sűrű apró csomózással, 100-nál több csomó, ezen belül néhány elmosódó spirális vonal, keresztező igen gyenge (kifelé-hátra ferde lefutású) axiális ráncocskával. A varrat aránylag mély, ill. éles. A bázison a köldök peremén erős csomósor húzódik, 36 sugarasan kissé megnyúlt csomóval, majd keskeny éles árokvonal után kifelé újabb, valamivel gyengébb csomósor következik, nagyobb számú, szintén sugarasan megnyúlt csomóval, ill. erős ráncsal, ezek kifelé hirtelen simulnak el s az utolsó kanyarulat bázisi részének közepe és külső fele (a perem melletti árokvonalig) sima.

Közelálló alakok közül a *Solarium pseudoperspectivum* Brocchi 1814 felső oldala sokkal simább, díszítése gyengébb. (1. pl. Sacco, Moll. tert. Piem, vol. 12. p. 48—49, tab. 1, fig. 60), a *Solarium stephanense* Cossmann et Peyrot 1919 köldöke szűkebb, a köldök peremén nincsen ilyen erős kettős csomósor, a külső kanyarulatok felső oldalán a díszítés gyengébb.

Egyetlen példánya Sopronból származik, a M. Áll. Földtani Intézet gyűjteményében M. 11. sorszám alatt, pontosabb megjelölése: 1878 évi 82. sz., lelőhelye patakbedés a temetőnél, csatorna, kékes agyag.

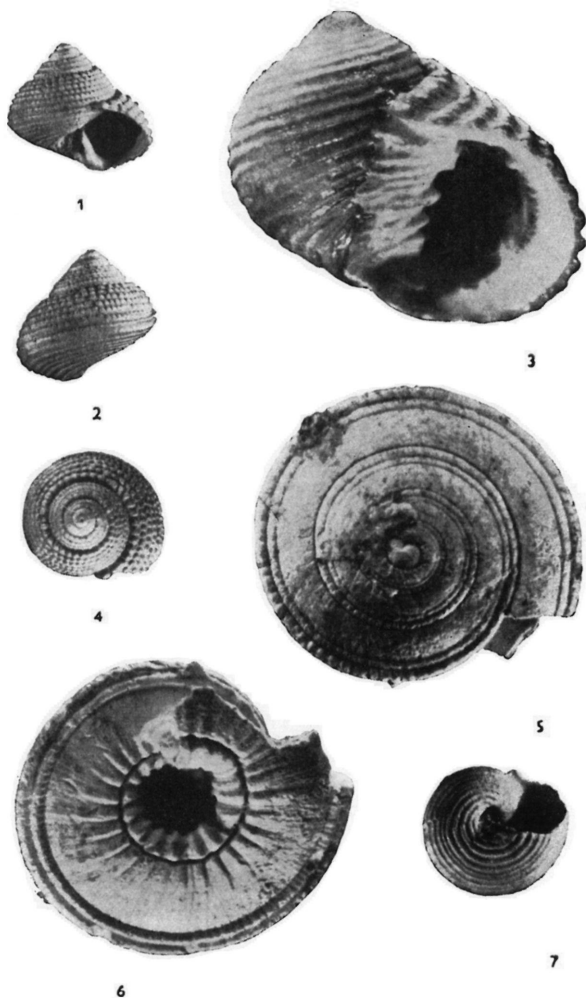
Fusus prevosti szobiensis nov. var. [*Fusus* nov. sp. Csepregyhyné. Meznericis, Földt. Int. Évk. vol. 45, p. 410. tab. 8, fig. 11—14.] (Monotypus; loc. typ.; Szob; strat. typ.: tortonien; deriv. nom.: Szob lelőhely). Abban tér el a *Fusus prevosti* Partsch [in Hörnés 1856, Abhandl. Geol. R. Anst. Wien, vol. 3, p. 285—286, tab. 31, fig. 1, 2] faj típusától, hogy sokkal karcsúbb, búbszöge sokkal kisebb, 25 fok körüli, kanyarulatainak felső részén horpadt sáv alig van, axiális bordái fent majdnem a varratig érnek, axiális bordáinak száma kisebb, 6—8.

Bár termete lényegesen karcsúbb és kanyarulatainak oldalvonala közelebb áll az egyenletes domborúsághoz, mint a *F. prevosti* Partsch faj típusán, kapcsolatukat eléggé bizonyítja az, hogy közöskanyarulataik jellege teljesen megegyező, s spirális díszítésük az alsóbb kanyarulatokon is azonos.

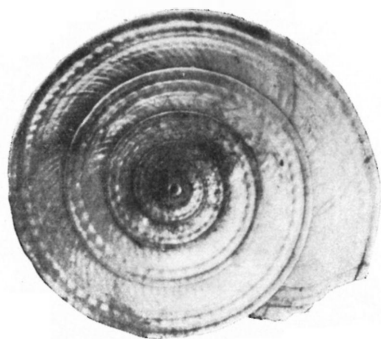
Csepregyhyné Meznericis I. Szobon találta egyetlen sérült példányát. Nyele ennek is hiányzik, így a nemzetségbe sorolása is csak a *F. prevosti* fajjal való kapcsolata alapján történhet.

Latirus (Neolatirus) danubicus nov. nom. Syn.: *Fasciolaria bellardii* (non Michelotti), Hörnés 1856, [Abhandl. Geol. R. Anst. Wien, vol. 3, p. 300, tab. 33, fig. 8.] *Lathyrus (Neolathyrus) bellardii* Hörn., [Cossmann, Ess. Pal. Comp. vol. 4, p. 46.] *Fasciolaria bellardii* Hörn., [Csepregyhyné, Meznericis, Földt. Int. Évk. vol. 45, p. 409, tab. 7, fig. 36, 37.] *Fasciolaria (Pleuroploca) bellardii* Hörn., [Sieber, Ann. Naturhist. Mus. Wien, vol. 62, p. 152.] Deriv. nom.: Duna folyó vidéke]. A „*Turbinella bellardii* Michelotti 1847” [Descr. foss. terr. mioc. Ital. septentr., Haarlem 1847 p. 266, tab. 8, fig. 2.] régebbi. Ez a faj vagy a *Latirus* nemzetségnek *Latirus* s. str. alnemzetségébe tartozik (ahogy Cossmann minősítette, [Ess. Pal. Comp. vol. 4, p. 43]), vagy a *Fasciolaria* nemzetségbe (ami egyes ábrák alapján feltételezhető, [pl. Bellardi, Moll. tert. Piemonte vol. 4, tab. 1, fig. 19]. A „*bellardii* Hörnés 1856” név mindkét esetben homonima s így érvénytelen. Ti. ha a „*bellardii* Michelotti 1847” faj valóban *Latirus*, akkor a „*bellardii* Hörnés 1856 a két alak helyes besorolása szerint homonima. Ha pedig a „*bellardii* Michelotti 1847” ténylegesen *Fasciolaria*: akkor azért érvénytelen a „*bellardii* Hörnés 1856” név, mert Hörnés eredetileg, az első leírásakor *Fasciolaria*-nak minősítette („holtan született” név).

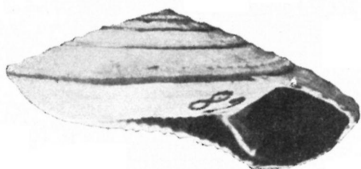
Kevés példánya ismeretes, a Bécsi Medencéből, Lapugyról és Letkésről.

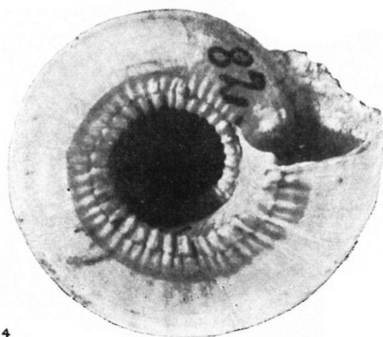
Strausz: Új nevek és új alakok a miocén puhatestűek közt

2

3

4

5

Strausz: Új nevek és új alakok a miocén puhatestűek közt

Clavatula schreibersi szokolyensis nov. var. XX. tábla, 2, 5, ábra. (Monotypus: loc. typ.: Szokolya; strat. typ.: tortonien; deriv. nom.: Szokolya lelőhely). Kettős kúpalakú, 14 mm magas, 5,5 mm széles, a spira magassága egyenlő a szájnnyílásával. Kanyarulatai kissé lépcsőzöttek, felső szélükön csomósor van 10 kissé hegyes csomóval, alsó részükön is csomósor, 13 tompa, axiálisan kissé megnyúlt csomóval. A kanyarulatok középmagasságában éles spirális zsinór húzódik, gyenge csomózással. A három spirális sort keskeny és sekély árok választja el. Az utolsó kanyarulat az alsó (harmadik) csomósor alatt még egy további, gyengébb csomósor is van, ennek csomói kissé kapcsolódnak axiálisan a felette levőkhöz. Tovább a bázison és a nyélen igen gyenge spirális zsinórozás látható. Felsőbb kanyarulatok díszítése abban tér el az alsóktól, hogy a középső spirális zsinór határozottan csomózott. A szájnnyílás sérült, de így is megállapítható, hogy a csörgő eléggé elváló, kb. egyenlő magas a szájnnyílás felső tág részével. A külső szájperelem szinuszja elég keskeny és mély, a középső spirális zsinórra esik.

A *Clavatula schreibersi* Hörnes fajtól főleg abban tér el, hogy alsó spirális sorában a csomók szabályosabbak és tompább hátúak, középső spirális zsinórja pedig erősebb.

Egyetlen példányát G a l I. gyűjtötte Szokolyán. A M. Áll. Földt. Int. gyűjteményében található M. 9. sorszám alatt.

TÁBLAMAGYARÁZAT — TAFELERKLÄRUNG

XIX. Tábla — Tafel XIX.

1, 2, 4, 7. ábra:	<i>Gibbula pseudoaraonis</i> nov. sp.	Várpalota,	4×
3.	<i>Nerita undata pseudoplicata</i>	„	3,5×
	nov. var.		
4, 5.	<i>Solarium simplex szobiensis</i>	Szob	6×
	nov. var.		

XX. Tábla — Tafel XX.

1, 3, 4.	<i>Solarium soproniense</i> Roth I.	Sopron,	3,2×
	nov. sp.		
2, 5.	<i>Clavatula schreibersi szokolyensis</i> nov. var.	Szokolya,	4,3×

Neue Namen und neue Formen unter den Miozänmollusken

(III. Teil)

Dr. L. STRAUZ

Gibbula pseudoaraonis nov. sp.

(Tafel XIX., Abb. 1, 2, 4, 7.)

Monotypus; Loc. typ.: Várpalota; Strat. typ.: Szabó—Sandgrube, untertortonischer bzw. oberhelvetischer Sand; Derivatio nominis: aus „araonis“, Namen einer verwandten Art.

Kaum grösser als ein halbes Zentimeter, die Breite ist kaum grösser als die Höhe. Die Spira ist ein ziemlich regelmässiger niedriger Kegel, mit einem kaum unter 90° liegenden Öffnungswinkel; die letzte Windung — geht jäh, jedoch in einem sehr stumpfen Winkel in die Basis über; der basale Teil hat die Form eines überaus niedrigen Kegels. Spira und Mündung sind gleicher Höhe. Die Profile der Windungen sind ganz schwach gewölbt, oben schwach abgestuft. Die Verzierung wird von der Anfangswindung ausgehend immer markanter. Die erste Windung ist glatt (und noch ziemlich stark gewölbt), an der zweiten laufen zwei spirale Schnuren mit sehr schwach ausgeprägten Knoten ab, am dritten befinden sich drei solche Schnuren mit schwachen Knoten; des weiteren erreicht die Zahl der Schnuren vier und die Knoten werden immer ausgeprägter. Auf der letzten Windung gibt es bereits sechs spirale Knotenreihen oberhalb der Brechungsstelle der Seitenlinie, mit kräftigen, einheitlich perlenartigen

Knoten; diese weisen keine axiale Anordnung auf; ihre Zahl ist in der obersten Reihe am kleinsten, nimmt nach unten um ein geringes zu. Nahe der Brechung der Seitenlinie sitzt eine fast knotenlose spirale Rippe; weiter unten an der Basis, dem Nabel entgegen gibt es neun knotenlose spirale Rippen von zunehmender Stärke.

Bei Sacco ist die in die Gattung *Gibbula*, Untergattung *Phorculellus* eingereihte Art *Ph. mutinocinctus* Sacco 1896 (Moll. tert. Piem., Bd. 21, S. 36, Taf. 4, Fig. 10) von annähernd ähnlicher Gestalt; der Winkel der letzten Windung ist kräftiger, die Zahl der spiralen Reihen ist kleiner. Im Formenkreis des „*Magulus*“ *ardens* Salis gibt es auch näherstehende Abarten, wie *M. ardens elatensis* Sacco 1896 (l. c., S. 34, Taf. 4, Abb. 1). Vielleicht kann auch das Exemplar von Várpalota als Unterart in die Art *Gibbula ardens* Salis eingereiht werden, obzwar das noch der weiteren Begründung bedarf. Dagegen ist die Übereinstimmung von Gestalt und Verzierung mit *Clanculus araoensis tuberculatus* Eichwald (häufiger unter dem Namen „*Monodonta araoensis Basterot*“ angeführt) auffallend: eine Verwechslung ist jedoch wegen der wesentlichen Unterschiede der Mündungen nicht zu befürchten. (*Gibbula*: die innere Lippe ist schmal, mit höchstens einem schwachen Zahn; *Clanculus*: innere Lippe breit, und beide Lippen führen Zähne).

Das einzige Stück stammt aus Várpalota und befindet sich in der Sammlung der Staatlichen Geologischen Anstalt.

Nerita undata pseudoplicata nov. var.

(Tafel XIX., Abb. 3.)

Monotypus; Loc. typ.: Várpalota, Strat. typ.: Szabó-Sandgrube, Untertorton- bzw. Oberhelvetsand; Derivatio nominis: „plicata“, Namen einer verwandten Art.

Höhe 17 mm, Breite 19 mm, grösste Abmessung (Ansicht gegenüber von der Mündung, von links oben nach rechts unten, schräg) 20,5 mm. Die Spira ist 5 mm hoch, die Windungen sind gewölbt, mit ziemlich auffallenden Nahten. Die Verzierung besteht aus kräftigen Spirallippen, auf der letzten Windung gibt es 18 hohe, flachrückige Rippen, mit etwas schmäleren Zwischenräumen. Die Anwachslinien sind kräftig und machen die Rücken der Rippen sowie auch die Zwischenräume etwas rauh. Die Ebene der Mündung ist um etwa 30° schräg, mit dem oberen Teil nach vorne; die Abmessungen der Mündung in der eigenen Ebene (d. h. nicht in der Projektion auf die Achse): äussere Breite 13 mm; bei der inneren Einengung 5 mm breit und 9 mm hoch; die äussere Höhe beträgt 13 mm; die innere Lippe ist 6–8 mm breit. Die innere Lippe ist nach vorne fast gerade abgegrenzt (weist keine Rundung nach vorne auf) ihre ganze Oberfläche ist von rechts oben nach links unten von dichten, kräftigen, unregelmässigen Runzeln durchzogen. Auf der inneren Kante sitzen vier Zähne; der oberste ist der breiteste, darunter folgen zwei schmale, scharfe; der unterste ist schwächer, stumpf. Der äussere Mündungsrand ist der Spirallippen entsprechend bezahnt, aussen scharf; am inneren Rande der inneren Verdickung folgt oben nach einem schwachen Zahn ein stärkerer (jedoch auch bloss 1 mm hoch und ebenso breit), darunter folgen 16 schwache Zahnlein, in ungef. regelmässiger Verteilung.

Diese eingehende Beschreibung der Mündung war deshalb notwendig, da unsere Form von der rezenten *Nerita (Ritena) plicata* Linneé 1858 nur in den Eigenschaften der inneren Umrandung der Mündung abweicht, darin jedenfalls wesentlich; die Unterschiede verweisen sie in eine andere Untergattung, nämlich *Nerita* s. str.; übrigens sind Gestalt und Verzierung ganz ähnlich. Auf der inneren Verdickung des äusseren Mündungsrandes von *Nerita (Ritena) plicata* L. sitzen oben und unten je ein kräftiger, herausragender Hauptzahn, und zwischen ihnen gibt es wenige (meistens 4–8) schmale, scharfe, lattenähnliche Zähne: das ist die kennzeichnende Eigenschaft der Untergattung *Ritena* Gray 1858. Übrigens sind die Zähne am Innenrand der inneren Lippe von *N. plicata* auch etwas kräftiger als bei der soeben beschriebenen miozänen Art.

Die Abweichung von der Art *Nerita undata* Linneé (Syst. Naturae X. Ausgabe, S. 779) und deren Abart „*quadricolor* Gmelin 1790“ (Linneé, Syst. Nat. XIII. Ausgabe S. 3684) ist sehr gering. Bloss die Zahl der Rippen ist um 5–10 kleiner. *N. undata* L. bewohnt heute die südostasiatischen Küsten, *N. undata quadricolor* Gmelin. das Rote Meer und den Indischen Ozean. Die Verwandtschaft unserer Mediterrana mit der rezenten Faunengesellschaft dieser Meere ist seit langem bekannt.

(Die erwähnte nicht verwandte Art ähnlichen Wuchses und Verzierung, *Nerita (Ritena) plicata* L. wird u. a. zitiert in Linneé 1758, Syst. Naturae I. Ausgabe, S. 779;

Tryon, Manuel of Conchology, Gastropoda, Band 10, S. 27, Taf. 5, Abb. 81—85; Wenz, Gastropoda in Schindewolf, Handb. d. Paläozool., Band 6, S. 420, Abb. 1023.)

Das einzige Exemplar von *Nerita undata pseudoplicata* nov. var. befindet sich in der Sammlung der Staatlichen Geologischen Anstalt unter der Katalognummer M. 10.

Solarium simplex szobiensis nov. var.

(Tafel XIX., Abb. 4, 5).

Monotypus; Loc. typ. Szob, Strat. typ. tortonisch, Derivatio nominis: Fundstätte Szob.

Unterscheidet sich vom Typus der Art *Solarium simplex* Bronn darin, dass auf der oberen Seite seiner Windungen innerhalb der randlichen Schnur zuerst eine kräftigere, dann zwei schwächere breite Schnuren auftreten, endlich dicht an der oberen (inneren) Naht eine weitere sehr schmale, jedoch den beiden vorangehenden gegenüber schärfer herausgehobene Schnur dahinzieht; zwischen den fünf spiralen Schnuren und auch innerhalb des obersten, an der Naht, sind sehr schwache Rillen sichtbar.

Unser Exemplar stammt von Szob, aus dem Koliba-Graben, aus einer älteren Sammlung und befindet sich in der Sammlung der Staatlichen Geologischen Anstalt unter der Katalognummer M. 8. Es besteht aus vier Windungen, sein Durchmesser beträgt 9, seine Höhe 4 mm.

Solarium soproniense Roth L. in coll., nov. sp.

(Tafel XX., Abb. 1, 3, 4).

Monotypus; Loc. typ.: Sopron, Strat. typ.: tortonisch, Derivatio nominis: Fundstätte Sopron.

Durchmesser 23 mm, Höhe 10 mm; Mündung 8 mm breit, 7 mm hoch. Die Spira ist niedrig, geradlinig begrenzt; die Begrenzung der letzten Windung an der Basis ist kräftig gewölbt. Der Nabel ist weit und tief, sein Durchmesser beträgt ungef. ein Drittel des ganzen Gehäuses. Am Rande der letzten Windung zieht eine ziemlich breite spirale Schnur dahin, auf der oberen Seite folgt nach innen eine tiefe und breite Rille, dann eine spirale Knotenreihe, mit dichten winzigen Knoten (mehr als 100), weiter innen mehrere verwachsene spirale Linien, mit sehr schwachen, nach aussen und hinten schrägen axialen Fältchen. Die Naht ist verhältnismässig tief bzw. scharf. An der Basis sitzt entlag dem Nabelrand eine kräftige Knotenreihe, mit 36 radial etwas verlängerten Knoten; nach einer schmalen scharfen Rille folgt nach aussen eine weitere, etwas schwächere Knotenreihe, mit einer grösseren Zahl von gleichfalls verlängerten Knoten bzw. kräftigen Falten, die nach aussen jäh verkümmern, so dass die Mitte und der äussere Teil der basalen Partie der letzten Windung (bis zur Rille neben dem Rande) ganz glatt ist.

Das einzige Exemplar stammt aus Sopron, ist in der Sammlung der Staatlichen Geologischen Anstalt unter der Katalognummer M. 11 verwahrt. Die genauere Bezeichnung lautet: Fundort 82, Jahr 1878, Eindachung des Baches bei dem Friedhof, Kanal bläulicher Ton.

Fusus prevosti szobiensis nov. var.

Fusus nov. sp. ? Csepregy-Meznerics, Földt. Int. Évk., Band 45, S. 410 Taf. 8, Abb. 11—14. Monotypus; Loc. typ.: Szob, Strat. typ.: tortonisch, Derivatio nominis Fundstätte Szob.

Unterscheidet sich vom Typus der Art *Fusus prevosti* Partsch (in Hörnes: 1856, Abhandl. Geol. Reichsanst. Wien, Band 3, S. 285—286, Taf. 31, Abb. 1, 2), in einem viel schlankeren Wuchs, mit einem viel kleineren Gewindevinkel um 25°; an den oberen Seiten der Windungen gibt es kaum konkave Zone, die axialen Rippen reichen oben fast bis zur Naht, die Zahl der axialen Rippen ist viel kleiner, 6—8.

Obwohl der Habitus viel schlanker ist und die Seitenlinie der Windungen einer gleichmässigen Wölbung viel näher steht, als bei *F. prevosti* Partsch der Fall ist, wird die Verbindung zur Genüge bewiesen dadurch, dass die anfänglichen Windungen ganz gleiche Eigenschaften aufweisen und die spirale Verzierung auch auf den untereren, Windungen gleich ist.

Das einzige gebrochene Exemplar ist durch I. Csepreghy—Meznerics bei Szob gefunden worden. Der Stiel fehlt auch hier, sodass die generische Kennzeichnung nur anhand der Ähnlichkeit mit der Art *F. prevosti* erfolgen kann.

Latirus (Neolatirus) danubicus nov. nom.

Fasciolaria bellardii (non Michelotti) Hörnes, 1856, Abhandl. Geol. Reichsanstalt Wien, Band 3, S. 300, Taf. 33, Abb. 8.

Lathirus (Neolathirus) bellardii Hörn., Cossmann, Ess. Pal. Comp. Band 4, S. 46
Fasciolaria bellardii Hörn., Csepreghy—Meznerics, Földt. Int. Évk. Band 45, S. 409, Taf. 7. Abb. 36—37.

Fasciolaria (Pleuroploca) bellardii Hörn., Sieber, Ann Naturhist. Mus. Wien, Band 62, S. 152.

Derivatio nominis: Umgebung der Donau.

Die Benennung „*Turbinella bellardii* Michelotti 1847 (Descr. foss. terr. mioc. Ital. septentr., Haarlem, 1847, S. 266, Taf. 8, Abb. 2) ist älter. Entweder gehört diese Art in die Untergattung *Latirus* s. str. der Gattung *Latirus* (wie durch Cossmann, Ess. Pal. Comp. Bd. 4, S. 43. behauptet), oder in die Gattung *Fasciolaria* (was anhand gewisser Abbildungen wie *Bellardi*, Moll. tert. Piemonte Band 4, Taf. 1, Abb. 19, als vermutlich erscheint). Der Name „*bellardii* Hörnes 1856“ ist in beiden Fällen homonym, deshalb ungültig. Falls nämlich die Art „*bellardii* Michelotti 1847“ wahrhaftig zu *Latirus* gehört, so ist „*bellardii* Hörnes 1856“ nach der richtigen Einordnung der beiden Formen homonym. Falls jedoch „*bellardii* Michelotti 1847“ wahrhaftig eine *Fasciolaria* ist, so ist die Benennung „*bellardii* Hörnes 1856“ deshalb ungültig, weil bei der ersten Beschreibung die Art durch Hörnes als eine *Fasciolaria* hingestellt wurde („totgeborener Name“).

Es sind spärliche Exemplare aus dem Wiener Becken, Lapugy in Transylvanien und Letkés Szob bekannt.

Clavatula schreibersi szokolyensis nov. var.

(Tafel XX., Abb. 2.5.)

Monotypus; Loc. typ.: Szokolya; Strat. typ.: tortonisch, Derivatio nominis: Fundstätte Szokolya

Doppelkegelförmig, 14 mm hoch, 5,5 mm breit, die Höhe der Spira ist der der Mündung gleich. Die Windungen sind etwas abgestuft, mit 3 Spiralrippen bzw. Knotenreihen; die obere stark, mit zehn etwas spitzigen Knoten, die mittlere schwächer, kaum geknotet, am Unterteil gibt es gleichfalls eine stärkere Knotenreihe, mit 13 stumpfen, axial etwas verlängerten Knoten. Die drei spiralen Reihen werden durch schmale und tiefe Rillen getrennt. Auf der letzten Windung gibt es unterhalb der untersten, dritten Knotenreihe noch eine weitere schwächere, deren Knoten mit den axial darübergelegenen gewissermassen zusammenhängen. Weiter, an der Basis und am Stiel ist eine sehr schwache spirale Rillung wahrzunehmen. Die Verzierung der höheren Windungen weicht von der der unteren darin ab, dass die mittlere spirale Schnur eine ausgesprochene Knötung aufweist. — Die Mündung ist ziemlich mangelhaft erhalten, jedoch lässt sich selbst so feststellen, dass der Ausguss ziemlich schmal, etwa der oberen weiten Partie der Mündung gleich hoch ist. Der Sinus des äusseren Mündungsrandes ist recht tief und schmal, entfällt auf die mittlere spirale Schnur.

Von der Art *Clavatula schreibersi* Hörnes weicht unsere Art hauptsächlich darin ab, dass in der unteren spiralen Reihe die Knoten regelmässiger sind und stumpfere Rücken haben, und dass die mittlere spirale Schnur kräftiger ist.